Vrigstads kyrka
57.3555, 14.4697

I Vrigstad fanns tidigare en medeltida föregångare som låg omedelbart söder om den nuvarande kyrkan. Denna 1100-talskyrka som var byggd av tuktad gråsten blev med tiden fallfärdig. Ständiga reperationer krävdes och när sedan befolkningen växte på 1800-talet och den gamla kyrkan blev för liten fattade man beslut att bygga en ny och större kyrka.

Nuvarande stenkyrka uppfördes 1865 efter ritningar av professorn och arkitekten Fredrik Wilhelm Scholander, och fick en nord-sydlig orientering med torn och huvudingång i norr och kor i söder. Eftersom man samtidigt behövde utvidga kyrkogården norrut fick landsvägen dras om och sockenstugan flyttas.
Kyrkoherden Lars Conrad Wetter lät dock ändra något på Scholanders ritning och uteslöt de två sidläktare som arkitekten ritat in, eftersom dessa skulle skymma fönstren och göra kyrkan mörk.

Som entreprenörer ansåg de båda kyrkobyggmästarna Anders Johansson från Tvärred och Anders Persson från Bollebygd, och 1862 lades grunden. Det uppfördes också en snickarlada där man tänkt hålla gudstjänster under byggtiden. Den 20 april 1865 påbörjades själva byggnadsarbetet, och redan den 24 november samma år, efter 7 månader kunde kyrkan synas in som helt färdig.

Första gudstjänsten skedde en dryg månad senare, på nyårsdagen 1856, men den officiella invigningen dröjde till den 21 augusti 1866 och förrättades av biskopen Henrik Gustaf Hultman, som assisterades av 14 präster från kontraktet.

Det dröjde till 1874 innan kyrkan fick en orgel, byggd av A. V. Lundahl i Malmö. Denna går inte längre att använda, och är ersatt av en kororgel byggd 1964 av Troels Krohn vid Fredriksborgs Orgelbyggeri i Hilleröd.

Sin nuvarande utformning fick kyrkan vid en stor restaurering 1963 ledd av arkitekten Lars Stalin från Jönköping. Då försågs kyrkorummet med sidoskepp som fanns med på ursprungsritningarna. Och då tillkom också korfönster utförda av konstnären Bo Beskow. Han har själv skrivit om sitt arbete: ”Det dubbla fönstret i mitten föreställer Kunskapens samt Livets träd. Nederst till vänster sträcker sig människan upp mot den förbjudna frukten i Kunskapens träd, hejdas av det flammande svärdet och störtar ner. I den högra halvan av fönstret går vägen till frälsning genom Dopet, Ordet och Golgata. Överst Korset och Evighetsringen: Guds Allmakt”. Bo Beskow har vidare berättat att glaset är framställt vid Gullaskifs Glasbruk efter en primitiv medeltida metod. Framställningen är manuell och ger varje glasbit en individuell prägel.

I taket ser vi den eviga staden, flankerad av två änglar. Målningen utfördes av en ung grupp som studerade vid Konstakademin i samband med att kyrkan renoverades 1930.

Dopfunten av sandsten är huggen på 1100-talet av en stenmästare som går under namnet Finvinder.

Vid dopaltaret finns en tidigare altartavla som målades 1778 av den Småländske senare hovmålaren Pehr Hörberg. Tavlan som är en av hans allra tidigaste verk, är en kopia av altartavlan i Växjö domkyrka som i sin tur målades av Georg Engelhard Schröder.
När Vrigstads gamla kyrka revs försvann den stora tavlan, och återfanns först många år senare i en bod i Svärdsjö i Dalarna! Tavlan hade följt med som presenning när änkan till en tidigare kyrkoherde flyttade dit.
Tavlan kunde återbördas och efter att ha restaurerats hängdes den åter upp i Vrigstads kyrka i mitten av 1930-talet.
Under läktaren finns också målningar av Pehr Hörberg som en gång satt på läktarbröstet i gamla kyrkan.

En tidigare altarprydnad skars i trä av kyrkans byggmästare Anders Johansson vintern innan kyrkan invigdes 1865. den hänger sedan 1963 på den nordöstra väggen.

Den gamla predikstolen i barockstil som är från början av 1700-talet, står längst bak i kyrkan - och även krucifixet, liksom timglaset är från samma århundrade.

Den gamla orgeln på läktaren är byggd i Malmö 1874, men brukas inte längre. Istället använde man kororgeln byggd 1964 av den danske orgelbyggaren Troels Kronh vid Fredriksborgs orgelbyggeri i Hilleröd.

Inte så långt från Vrigstad ligger Gamla Hjälmseryd där träskulptören Eva Spångberg hade sin ateljé. Själv valde hon att kalla sig Förkunnare i trä. Självklart finns hon representerad i kyrkan, med flera verk. Bland annat till höger i koret liknelsen om de tio jungfrurna, Kristus på korset samt Madonnan med Jesusbarnet.

I vapenhuset finns en gravsten över prosten Benedictus Komstadius, död 1670.

Tornuret som kom från en anonym givare som julklapp till församlingen 1883, tillverkades av urmakaren F W Tornberg i Stockholm. Efter sin död avslöjades att den anonyme givaren varit en före detta församlingsbo, Carl Gabriel Jonsson som

ägde ett på sin tid mycket känt hyrkuskföretag i Stockholm, Freys Express.
1951 byttes urtavlorna ut mot de nuvarande transparenta och fick elektrisk belysning.

Källor:
Webb: Vrigstads hembygdsförening.
Webb: Sävsjö kyrkliga samfällighet.
Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.
Bok: "Bönehus och kyrkor i Sävsjö kommuns nio socknar". ISBN 91-972326-7-X
Bok: "Sällsamheter i Småland - del 3 Småländska höglandet". Petter Åkerman. ISBN 91-29-59-3484